

La protesta del cadastre

Causes i conclusions

En els primers dies de desembre els mitjans de comunicació i l'opinió pública tingueren com a primera plana i objecte principal de conversa la polèmica del *catastro*. Paraula dura, fonèticament i fiscalment parlant, el cadastre s'ha convertit en el centre d'una airada protesta contra l'actual sistema fiscal.

Què és el cadastre?

És aquell padró que en cada municipi conformen els béns de naturalesa immobiliària, ja siguin urbans o rústics. Aquest padró constitueix el fet imposable -l'objecte- de les anomenades fins ara contribucions territorials.

Una mica d'història

Les contribucions territorials tenen el seu origen en la *Ley de Amillaramientos* de 1893, i posteriors *Leyes de registros fiscales* de 1900 i 1922, que sotmeteren a tributació tots els edificis urbans. L'any 1966 s'implantà el nou règim de contribució territorial urbana, la qual, en un principi, era un impost a compte dels generals sobre la renda de les persones físiques o de les societats, i gravava el que s'anomenava valor en renda dels immobles, és a dir, aquella renda que realment tenien o aquella que fossin susceptibles de generar.

Anys després, al 1979, amb la creixent demanda de diners per part dels ajuntaments a l'Administració central, aquesta començà a variar-ne el concepte amb les disposicions urgents de finançament local i començà a gravar cada vegada més els immobles urbans, considerats com a patrimoni, prescindint del valor en renda.

Poc a poc, però perceptiblement, el contribuent-propietari urbà anà experimentant cada vegada més una forta pressió fiscal sobre la seva vivenda o sobre el seu local de negoci. I poc a poc, a través de múltiples disposicions legals, aquest impost es convertí en la pràctica en un altre impost sobre el patrimoni, sense que ningú ho digués clarament.

Les revisions cadastrals

A partir d'aquí començà una allau de disposicions legals, decrets, reals-de-

crets, ordres ministerials, resolucions..., i aparegueren les revisions cadastrals.

I d'aquesta manera s'inicià una primera etapa de successives revisions cadastrals davant les quals els propietaris han assistit indefensos a un festival dirigit unilateralment pel Ministeri

de la contribució territorial urbana ha deixat d'existir per donar entrada a l'Impost Municipal sobre els Béns Immobles, designat també per abreviatura IBI, que té com a base imposable el valor de mercat dels immobles.

L'IBI ha estat precedit per una revisió cadastral a nivell estatal sense precedents (recordem que només a la província de Tarragona el Centro de Gestión y Cooperación Catastral ha revisat en els darrers 12 mesos 121 municipis).

La protesta del cadastre i les seves causes

Ara ens podem preguntar el perquè del ressò que ha tingut a tot l'Estat la *protesta del catastro*.

Al meu entendre, per quatre raons bàsiques:

Primera.- Pel gran nombre de persones contribuents (*sujetos pasivos*, en terminologia legal) que avui dia són propietaris urbans.

La propietat urbana, des de fa tres dècades, s'ha anat estenent a immenses capes de la població que tenen en propietat el seu pis o el seu local de negoci, o l'apartament a la platja o a la muntanya. Progressivament la propietat urbana va perdre el caràcter purament capitalista per adquirir unes dimensions de funció i benestar socials per a amplis sectors de la població espanyola. La qual cosa vol dir que la càrrega fiscal sobre els immobles ha anat castigant cada vegada més la classe mitjana.

Segona.- Per la repercussió fiscal que la pujada dels valors cadastrals té per al contribuent. Efectivament, el valor cadastral no acaba amb l'aplicació de l'IBI; el tornem a trobar a la declaració anual de l'Impost sobre

la Renda de les Persones Físiques, a l'Impost sobre el Patrimoni, a l'Impost Municipal sobre l'Increment de Valor dels Terrenys (les famoses plus-vàlues), a l'Impost sobre Successions, a l'Impost sobre Transmissions Patrimonials...

Com es pot comprovar, els efectes en cadena del famós valor cadastral no tenen res d'anecdòtic, i sí, en canvi, una

d'Hisenda i on ells segueixen pagant la festa.

Aparició de l'Impost sobre Béns Immobles (IBI)

Finalment arribem a l'any 1990 en el qual, en virtut de la nova Llei 39/1988, reguladora de les hisendes locals,

Valors cadastrals	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Immoble A	1.085.912	2.458.476	2.581.400	2.658.842	2.791.784	4.005.345
Immoble B	166.296	1.027.514	1.550.622	1.597.141	1.676.998	6.618.006
Immoble C	4.665.082	6.475.515	6.780.390	6.893.802	7.332.992	18.359.932

gran transcendència fiscal per al propietari urbà, a qui, quan li han practicat les revisions de valors, potser li han dit que contribuïa a l'estadística del país, tot donant-li un llarg reguitzell de recursos, terminis, i organismes ben allunyats del seu entorn normal, on poder reclamar si no li semblava prou correcta la valoració que Hisenda, unilateralment, havia fixat.

Tercera.- Pels successius i notables increments que en els darrers set anys han anat experimentant els valors dels immobles fixats pel Ministeri d'Hisenda. En aquest sentit, vegem uns exemples sobre uns immobles de propietaris de Reus, amb noms i cognoms (i des del dia 1 de desembre, amb NIF). Si aquest propietari té l'immoble llogat amb rendes congelades, pitjor que pitjor.

Quarta.- Per les desigualtats que la Llei d'Hisendes Locals provoca en permetre als ajuntaments l'aplicació de diferents coeficients (*tipus de gravamen*, d'acord amb la terminologia legal) i adoptar un simple acord municipal, sense cap justificació.

Això fa que finques urbanes situades en diferents municipis del categoria similar tributin de manera diferent segons el criteri del consistori de torn.

Aquest conjunt de raons potser han fet vessar el vas de la paciència dels propietaris urbans, els quals s'han vist fins ara com una presa fàcil del sistema fiscal espanyol.

La injustícia del sistema fiscal vigent

La protesta del cadastre i a palesat una vegada més la injustícia del sistema fiscal espanyol.

Per què és injust?

Potser entre d'altres coses perquè aquest propietari és la ventafocs de l'actual sistema fiscal, el qual no fa front a altres sectors o objectes tributaris i s'aboca massa sovint sobre l'objecte més fàcil, més visible: l'immoble; potser perquè no és equitatiu; potser perquè crea discriminacions...

Per altra banda, la Llei d'Hisendes Locals parla del *valor de mercado*. Però, quin és aquest valor, quin és el veritable valor d'una vivenda, d'un local?

El valor d'un bé no és cert ni conegut fins al moment en què se'n produeix la venda. Moltes vegades, els ocupants-propietaris tenen un únic pis o

local de negoci en propietat i els és indiferent el preu de mercat, perquè aquell pis o aquell local de negoci el tenen per ocupar-lo, el necessiten.

La valoració en propietat segons el mercat només hauria de tenir efectes externs en el cas d'una venda o transmissió, i aleshores Hisenda ja té els mecanismes recaptatoris necessaris a través dels impostos sobre transmissions o sobre successions.

Per això dèiem abans que el sistema fiscal sobre la propietat urbana incideix doblement per la simple tinença d'un immoble: primer a través de l'IBI, i després a través de l'Impost sobre el Patrimoni.

Conclusió: necessitat d'un sistema fiscal global, més just i equitatiu

La conclusió a què ens fa arribar tota aquesta polèmica que ha obligat el Ministeri d'Hisenda a suspendre -encara que sigui momentàniament- les revisions cadastrals, i a diversos ajuntaments a retirar el cobrament de l'IBI en les darres d'enguany, va més enllà d'aquestes mesures purament formals i conjunturals.

Ens fa pensar en la necessària revisió de tot un sistema fiscal fragmentari, muntat a trossos sense interconnexió, i amb un caire de provisionalitat que fa federat.

Ens fa pensar en la necessària consensuació d'un sistema fiscal entre totes les capes i estaments socio-econòmics del país, on el ciutadà participi veritablement tal com disposa la Constitució.

Ens fa pensar en la necessitat d'un sistema fiscal elaborat no d'esquenes al contribuent, sinó tenint-lo en compte com a part activa de l'engranatge de l'economia de l'Estat.

Ens fa pensar, en definitiva, en el necessari debat social i econòmic, fins ara inexistent, previ a la instauració d'un sistema fiscal unitari i global, més just, més equitatiu.

RAFEL ARASA

Advocat. Secretari de la Cambra de la Propietat Urbana de Reus i Comarques.

Grenoble i l'educador

Vaig ser a Grenoble, on viui des de fa uns anys un reusenc que fa temps que és fora de Reus, un llarg cap de setmana.

És l'Alexandre Juanpera, i em va impressionar quan em va dir a què dedicava la seva vida professional: sóc educador, i treballa per a l'Ajuntament. Cada educador té assignades dues o tres escoles, i són uns setanta repartits per diferents barris de l'àrea d'influència que depèn de l'Ajuntament de Grenoble.

Vaig preguntar-li en què consistia aquesta tasca a les escoles i, amb un llenguatge pedagògic, em va explicar que intentaven ajudar els nens a entendre el perquè de les coses de la vida, les que no s'expliquen als llibres de text; obrir horitzons més enllà dels que es tenen a l'abast; sobretot, també, resoldre tots aquells problemes d'identificació cultural; ajudar a entendre aquells nens que tenen problemes d'adaptació social perquè són fills de grups marginats.

A Grenoble, una població de dos-cents mil habitants i la seva *agglomeration* de quatre-cents mil, des de la II Guerra Mundial, perquè és una zona pròxima a tres fronteres, també han hagut de suportar una llarga i intensa emigració de cultures variades i fins i tot de països que no són europeus.

L'alcalde de Fontaine, una població veïna de vint-i-cinc mil habitants, ens explicava que la majoria de gent que hi viu són fills de gent emigrada i que aquesta gent són fidels i se senten molt identificats amb el origen i la cultura de la regió.

M'imagino per un moment que, a Reus i a tot Catalunya, els ajuntaments haguessin incorporat aquesta figura educativa, i que a totes les escoles hi hagués hagut algú que expliqués d'una manera senzilla el perquè dels nostres costums, i sobretot ens ensenyés a estimar i comprendre un país que més tard serà dels seus fills.

FINA PORTA